

הַלְבּוֹת שֶׁבֶת סִימָן שֵׁעָב

ביאורים ומוסיפים

של איסורי שבת התירור בין השמשות, אבל לא איסורי שבת אחרים. חילוק טסף כתוב העולת שבת (ס"ק יב), שאילן כי אין שאיסורי רק ממשום שבות, נשאר בו שם פתח וرك' אריה הוא רביע עלייה, מה שאין כן איסירה שאיסורה מן התורה, אין עליה שם פתח כלל.

[משנ"ב ס"ק קוט]
לא גזרו על שבות של דבריהם⁽⁸¹⁾.

(81) ואף שאסור בשבת עלות על האילן, ואם כן הפתחה ראייה לכל השבת, כתוב המג"א (ס"ק כד) שמעיל מידון שבת שהותרה הותרה, וכמו שפסק החושע לסתם (ס"י שער ס"א). ובשות' רעך"א (מהר"ק סי' יד) הקשה, שלא נגמר דין 'שבת שהותרה הותרה' עליל (ס"י טהרה ס"ז), ואם כן גם אילן זה, הוואיל ואסורה עלות עליל בשבת, נחשב שאינו ראוי לכל השבת, ותרץ, שכון שהאילן קיים בכל השבת ורק מחייב איסור לא וולו עלות עליו, אם כן נשאר שם פתח עלייה, ואומרים 'שבת שהותרה הותרה' אף שעומד להאסר, וכען זה כתוב החוז"א (או"ח סי' צו ס"ק לא).

תריזן אחר כתוב ההתוספת שבת (ס"ק מו), שבמוקם שהקלוקול של שבת [הdayot] האיסור עלות באילן] לא שיר בבן השמשות אומרים 'שבת שהותרה הותרה', ורק לנוין קלוקול שהתקלקל בשבת [גנין שעומד להיסטר על ידי נברן] קלוקול זה שיר שיחיה גם בבן השמשות, בוה אין אומרים 'שבת שהותרה הותרה', ועתנו הוא בינו שבין השמשות הזריר דוא מוחלט.

[משנ"ב ס"ק קוט]
לא חישין ליה⁽⁸²⁾.

(82) ואין אומרים ב'כתומי מכתת שיעוריה' ולא יהשכ' כפתח, כמו שאומרים לגבי קורה שעשאה מעצי איסירה, שפסק החושע לעלי (ס"י שג סט"ז) שהוא פסולה ממשום שבת (ס"ק מ), שקורה בינו שיעיר ובטעם החיליק כתוב ההתוספת שבת (ס"ק מ), שקורה בינו שבת שיעורה הוא ממשום חסיבות, שיר לומר בה 'כתומי מכתת שיעוריה', אבל אילן לא שיר לומר בו כן בינו שלמעשה ראייה עלות, ויש שם סולם עליו.

[משנ"ב ס"ק קוט]
קhum רק ממשום סיג וגדר⁽⁸³⁾.

(83) תירץ אחר כתוב ההתוספת שבת (ס"ק מיח), שמה שהחמייר השוע' שלא עלות על אילן יבש, מקורו הוא מדברי הרמב"ם (פכ"א מול' שבת ה"ז), ובכאן לדעת הרמב"ם [שהיא הדעה ראשונה] האילן נחשב לפתח ממשום שלא גזרו על שבתו בגין המשמשות. והרא"ש שפסק שאילן לח לא נחשב לפתח, הרי הוא מתיר עלות בשבת על אילן יבש, ומצעא שלבי' השיטות אילן יבש נחשב לפתח, ובדיניהם שם מודרבן אין לנו להחמיר כהומרת ב' השיטות. וכען זה כתוב התורה חטאתי (כלל דין יג).

[משנ"ב שם]

שצקעדר להלכה צפכרא הראשונה⁽⁸⁴⁾.

(84) ואם בחצר אחת יש אילן ובחצר השניה העמידו סולם [וכן המשך במילואים עמוד 25

[משנ"ב ס"ק קוט]

כדי שייהה ראוי להעמיד סולם על זו התחזונן⁽⁷⁷⁾.

(77) לשון זה, כתוב החוז"א (או"ח סי' צו ס"ק כו) שאינה מודרנית, שהלא אין די שהיא ראוי להteil סולם, אלא צריך שיטול סולם שהיא גם כן קבוצה, וכן שהיא ראוי לעמוד. אלא שהקשה על דין זה, שהרי לעיל (ס"ח) פסק החושע שיטול סולם זוקף ממעט, ומודיעו כאן הצעיר שהווים יהו זה שלא כגד זה. וזה, ותירץ, א. שאמם הווים יעדו זה ונדרז, אין ראוי לעמוד על הוו בזקיפה. ב. שבסעיף זה יעדו זה ונדרז, אין ראוי לעמוד על הוו בזקיפה. אין התייר משם הסולם, שהרי רוחבו כל שהאה, אלא ממשום הוו, וכייד שלא יחשכ' למיעוט באיר, צרך שיטול סולם והוו חשבו כאחיה, ואינם נחשבים כאחדר אלא כהשלטם עמד בזורה קבועה.

[שו"ע ס"ג]

ונרחקם זה מזה כדי שייהא בשנייהם ארבעה ומלא הארץ
שבנייהם בקשי⁽⁷⁸⁾.

(78) כוה ד



[שו"ע שם]

ואם העמיד הפלם באמצע והקש מן הצד⁽⁷⁹⁾.

(79) כוה ד



[שו"ע סט"ז]

שאסור לעלות עלייך מן התווך⁽⁸⁰⁾.

(80) ואף אם היה איסור זה רק מודרבן, כתוב הרעך"א (גלוין שו"ע) שום כן לא נחשבفتح, ומה שכתב החושע שאסור לעלות עליה מן התורה הוא לרוחה דמילהא. ואינו דומה לאילן, ממשום שرك שבות

מילואים

הַלְבּוֹת שֵׁבֶת סִימָן שָׁעֵב

המשר מעמוד ורמאב

(87) וכן מבואר בחידורי הגר"ח הלוי (פי"ד מהל' שבת ה"ט סוף ד"ה ווראה), שהוא שוחח החורץ צריך להיות ארבעה טפחים אוינו מעדים דיני המחיצה, אלא שבאל זה ידו אסורים מושם שנותו לפטולם. מאידך, החזו"א (בגלוותה שם) הוכיח ממה שھצהרכו (כלאים פי"ד מ"ג) לעניין הפסקה בכלאים שהיה רוחב החורץ ארבעה טפחים, שהוא מעדים דיני המחיצה, שאם אין רוחב ד' טפחים אין הוא נחשי במחיצה, שכן מחייב חלל פחות מ"ד [וכמו שכותב רשי שבת ה, א, ד"ה ומלא]. ומה שהוחזר רשי לבאר שפותה מ"ד טפחים נוח לפטול עליון, ביאר החזו"א (או"ח סי' קח ס"ק יג) שאם לא כן, אף שאין כאן מוחיצה, סוף סוף מקום החורץ אין חזר, ואם כן יש הפסק בין החצרות ואכן הם יכולים לערוב יחד. וראיה עוד בשווית חכם צבי (סי' ה) שנקט, שיעור ד' טפחים והוא שיור בכל מקום שהחורץ משמש בתורת מחיצה ולא רק לענן אישור רשותו.

(88) וגם העמיד מחיותה בטור החירץ, כתוב בספר שעריו צין (סי' ז) שגם אם אין החורץ רוחב ארבעה, אין יכולם לערוב יחד, שהטעם שהחוץ אינו רוחב ארבעה או שנתן עליון סדר ומינוו איטי הפסק בין החצרות, מושם שאתו ריבים מובלטי מחייטתה, ושיש מחיות גמורות אין בכוח הרבים לבטל את המחיצה. מאידך, החזו"א כתוב (שם) שלא שיר לומר כאן אותו ריבים מובלטי מחייטתה, מושם שהודירום בתים אינם נחברים ריבים, ואין חילוק בין אם בנה מחיותה בחירץ או לא, כל שרוחב החורץ פחות מרבעה אין מוחיצתו נחשבות כלל, והוסיף, שהוא שכטב הראשונים שנוח לפטול עליון, היינו רק ליתן טעם שלקן הם נחשים להזכיר אחת [וכן"ל בהערה הקורדוט].

[משנ"ב ס"ק קכא]
כל זמן שלא בטלז'.⁽⁸⁹⁾

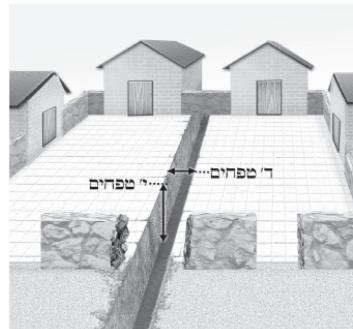
(89) ואפיקול מילא בתוך וקש עד שהוא מעובה שכן רגלי אדם שוקעת בתוכו, כתוב רבינו יהונתן (עירובין כה, ב מדפי הרץ), שכזאת לא בטלז' אינו ממעט את עומק החירץ.

לדעת הרא"ש אם בחצר אחת יש אשירה ובשניה סולם, כתוב החוז"א (או"ח סי' צו ס"ק לד) שגם יולמים לערוב יחד, ואם לא עירבו זה עם זה, כתוב שם שהחצר שיש לה סולם היא משתמש על הכלות. ואם לחצץ אחת יש אילן [או אשירה לදעת הרא"ש] והחצץ השניה לא עשתה כלום, כתוב שם שניהם אסורים, משומש כל הכלוא בסולם של אילן או אשירה הוא רק לצורך עירוב שתי החצרות יחד, אבל אין מועליל להיחסם נוח מחתמו כמו בסולם גיגל, כך שבטפל על אסור לעלות עליון.

[שו"ע ס"ט ז]

חַרְצֵן שְׁפִין שְׂפִי חַצְרוֹת עַמְקָעָה וּרְחַבָּא אֲרְכַּעַה⁽⁸⁵⁾.

כוה ז



[משנ"ב ס"ק קח]

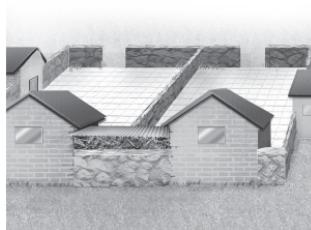
נחשב אליו מוקם כפתח.⁽⁸⁶⁾

(86) ובאופן שרבותו פרוץ לחצץ חבירו והפירצה עד עשר אמות, כתוב החזו"א (או"ח סי' צו ס"ק מג) שגם מהם מותרים לערוב כל אחת לעצמה, ככל וכן שאנו החצירות פרצות ולו במיליאון או יותר מי' אמות, רצvo מערבין אחד רצvo מערבן שננים.

[משנ"ב ס"ק קט]

נוֹחַ לְפֶקַע מִשְׁפְּחוֹת אֶל שְׁפַתּוֹ⁽⁸⁷⁾ וְלֹא חִשּׁוּב הַפְּסָל.⁽⁸⁸⁾

כוה ז



הַלְבּוֹת שֵׁבֶת סִימָן שָׁעֵב

המשר מעמוד 484

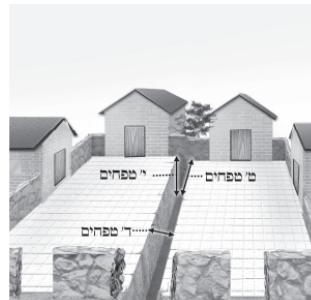
[שו"ע ס"ט ז]
אֶבֶל גְּדִירֵשׁ שְׁבִין שְׁגִינִי בְּתִים⁽⁹⁰⁾.
כוה ז

והחزو"א (או"ח סי' קח) סתר את דבר השער צוון, ומסקנתו שחילול העשות מדבריו שום סנייף להקל בגשה, כי אין מקום לפקפק על הוראת האסורים.

[שו"ע ס"ח]

אם הַחַרְצֵן עַמְקָעָה לְאֶחָד עַשְׂרָה וְלִשְׁנִי אַינוּ עַמְקָעָה⁽⁹¹⁾.

כוה ז



(90) וזה שלא אסרו לו להשתמש בחול שמא יתמעט ויבוא לטלטל מהתמול למחייה זו.⁽¹⁰¹⁾

בשבת לאחר קר, ביאר החזו"א (או"ח סי' צח ס"ק ג) שرك בזה שנעל

הַלְבּוֹת שֵׁבֶת סִימָן שָׁעַב

ביאורים ומוסיפים

[ש"ע שם]

במין ג' שור משות החרץ אל שפטו, אם הוא רוחב ארבעה⁽⁹⁵⁾.

כהה זט



[ש"ע שם]

ואם גמן תגסר לאורך החרץ במשך ארבעה, אפללו אין בו אלא קל-שחהוא⁽⁹⁶⁾.

כהה זט



[משנ"ב ס"ק קכח]

קושוב בפראזה קיומר מעשר אמותה⁽⁹⁷⁾.

(97) דין זה כתבו המג'א (ס"ק ט) ובו"ח בשם הרמב"ם, וכן שצין השעה"ץ (ס"ק צא). מדבריהם הוכיח בשווית דעת ביתורה (מהדורות אויה"ס' מ"ב), שהגר שערבר על גבי נהר, אף באוטן שנדרה עצמו נחשב למחיצת, הגשר שעליו עשה פירעה במחייה, ובספר שעריו יצק (ס"י ד) האריך לחילק עלי, ומתקנתו שגר שער איינו מובל מהחיה, והמשנ"ב לעיל (ס"י שdag ס"ק קיח) הביא שדעת כמה אהרוןנים שנשר מובל מחיצת, ובשעה"ץ שם (ס"ק צז) שرك גשר רוחב מעשר אמות נחשב להפרעה, ובפותת מזה אין צורך תיקון. והוסיפו שמדברי הנודע בביתורה (שם) משמעו שגם גשר שרוחבו ארבעה טפחים צrisk תיקון, וכן כתוב החוי אדים (כל לעטיז, ובונמת אדים אוט ז). [ודוקא במוני שישור פירעה בו היא בר' צrisk ותיקן לדעת הנודע ביתורה אם היה גשר דר' להקל. ובכל אלו אפשר שלא וועל בייטל בפייש, חוץ מתבן.]

טפחים, וכן שכתב בנזיר ישראלי שצון שם בשער הציקן]. ובענין זה, ראה בשווית בגין עולם (ס"י ט) שהביא לדין בשם המהר"ש קלוגר, שאשר שהוא דרכ' בגין אין אותו נחשב לפירעה. ותמה' עלי, מן להמציאו סברא חרשה זו של דרכ' בגין. ובשוית אמרו יושר (ח"א ס"ב בתב' שגורשים מובלם שם מוקצת מעשרה. ואם מיעט שיעור הבור בכל' שמלאכו לאיסטור, ראה מה שהבאנו במסנ"ב לעיל (ס"ק פ) את דברי הפמ'ג שניים ממש. כיון שנינט לציר גוף ומוקומו.

[ש"ע ס"ג]

גמן ערלו גסרא⁽⁹⁸⁾.

[משנ"ב ס"ק קכח] ועין בגן-אברחים שמקפק על דין זה⁽⁹⁹⁾ וכור, הא שאר פרות שemptor להסתפק מתקומות⁽¹⁰⁰⁾, סתמא אין מבקט⁽¹⁰²⁾.

(90) שהקשה, א. שגמרה עירובין פה, א) מבואר שرك פירות טל ממידים מחייבה [וראה בהערה הבאה]. ב. שלעיל (ס"י שלג ס"א) פסק השוע' שמותר להשתמש בשבת בפירות שהנחים לאוצר, ואם כן כדיים הם ממעטים. ג. שהרי אם יdomno לו אוורחים וצערת להושיבם במקומות החירץ מותר לפנותו. והניב חיים (גלוין שו"ע יש כל קרשוטוי, א. שבגמרה (שם) מדובר בבור קטן שאין דרך לעשותו הארץ, ולכון רק פירות טלים ממעטים את המחייבה. ב. שהשרע' (שם) פסק שאסור להתחיל לפנותו אלא לדבר מעצה, ולכן הוא מעט. ג. שאין צערת לחושש לאוורחים, שהרי ודאי ייכב אוורחים להושיבם בחירץ. אלם בכל בראשונות [שיבוואו בהערה הבאה] מבואר כהמג'א. וכן כתוב המגיד משנה (פ"יד מהל', שבת הכל"ג) בדעת הרמב"ם.

(91) ואף שבור רשות הרבים שגובה עשרה ורוחב ארבע ומייל אט הכר בפירירות, מבואר בಗמורא (שבת ק, א) שאם ווק לתוכו פטור מושם שהפירירות מבלתיים את המחייבה, ביאור Tos' (שם ד"ה פירות) ובעירובין עת, ב, ד"ה אפיקו) שלענן דבר שחויבו מן התורה, כל דבר מעט ואפללו הוא ניטל בשבת, ולענין יירוב שהוא מודרבן, יש להלך בין דבר הנintel לאינו ניטל.

תירץ נוספת כתוב הרמב"ן (שבת שם), שכדי שהbor עצמו ייחס בשותה היחידי ציריך שהמחיצת ידו ניכרת, וכשהbor מלא בפירירות המחייבת אין ניכרת, אבל המחייבת עצם אין בטלה ומוציא להבדיל בין החזרות אלא אם כן מילא בפירירות שניים נטלים בשבת. עד תירץ כתוב והמאיר (שבת שם), שהרץ שמילא בתבן וקס או פירות אין יכול לעبور עליהם, שהרי הוא מקלקלם בדרישתו, ולכן ציריך ביטול מה שאינו כן לענן שהbor ייחס רשות היחידי, אם הפהורה מעבטים את החפץ ליטול בתרכוב, נחשב שאין כאן מחיצות. והרש"ב א' (שבת שם) תירץ, שיש לפреш שהטוגיא שם מדברת בפירירות טלים, ולכן גם מבלתיים את הרשות.

(92) סיכום דין זה מבואר בחו"ז (אויה"ס' צז ס"ק ב-ה, הובא בשונה הלכות סל"ג), שפיריות הניטלים בשבת אפשר שאינם מבלתיים אפללו אין עתיד לפנותם, ואפללו ביטלים בפייש. ופיריות טלים ותבן סורה או מעיטה ושאר דברם מוציאים, וכן עפר שעטדר לפנותו, הנחותם סתיימה רק להקל ולא להחמיר, ולכן אפילו מילא את כל הרץ אם רצץ מעבטים חד וארנו מערבען כל אחד לחור, ומעתם שטוקדים לקלולם שBITOL לזמן ייטול ויכולים לערב שנים, וזאת, ככלים לערב גם אחד, שלבוליל לעלה פירות טל אלים גורעים מטלם שתורת פתח עלי.

[ביה"ל ד"ה כל זען]

בקברים וקסטות אקלו ביטלו לא מנקע⁽⁹³⁾.

(93) וגם מילא את הבור במעוות, מבואר במרא (עירובין עט, א) שלדען רב הונגן ביריה דרכ' ירושע אפללו ארון מילא מעוט מבלתי מחיצות, כיון שהוא מוקצת אסורה ליטלו בשבת. וכן כתוב הtos' (סוכה ד, ד, ד"ה ואע"ג) שכחים וסתות אינם ודומים לאטנק. וכן מבואר במסנ"ב (ס"ק קרב) שפיריות ניטלים שם מוקצת מעשרה. ואם מיעט שיעור הבור בכל' שמלאכו לאיסטור, ראה מה שהבאנו במסנ"ב לעיל (ס"ק פ) את דברי הפמ'ג שניים ממש. כיון שנינט לציר גוף ומוקומו.

[ש"ע ס"ג]

גמן ערלו גסרא⁽⁹⁴⁾.

(94) וקבע הדגש במסמורות כד שלא יוכל ליטול בשבת, וכך שכתב במסנ"ב ליקמן (ס"י שגג ס"ק ב). והוא הדין שמועיל אם ביטול, ראה מה שכתבנ' שם.